

בנות יחד את עם
ישראל בלכות השונות

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

רחל ולאה
אימותינו הקדושות

בס"ד

בפתחו הלל בותר אמונה לפרשת "ויצא"

אמהות שונות / אמהות אוהבות

בפרשנו בורח יעקב אבינו לחרן מפני עשיו אחיו המבקש להורגו. שם הוא מצפה לפגוש את האישה שאיתה יקים משפחה וימשיך את עם ישראל. אך בשונה מאברהם סבו ומיצחק אביו - הקב"ה מייעד לו שתי נשים. 1. התורה מציינת את השוני בין שתיהן:

"וְרַחֵל הָיְתָה יֹפֵת תֹּאֵר וְיֹפֵת מְרֹאָה"
רש"י: "תואר הוא צורת הפרצוף".

"וְעֵינֵי לָאָה רַכּוֹת..."
רש"י: "שהייתה סבורה לעלות בגורלו של עשו - ובוכה. שהיו הכול אומרים: שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן".

תחשבו על זה!
יעקב אבינו בשונה מסבו אברהם ומאביו יצחק, זכה שכל בניו ימשיכו את עם ישראל. כיצד כל אישה תרמה באישיותה לבנין עם ישראל?
תחשבו על זה!

- על פי ביאורו של רש"י: את מי מבין שתי האמהות מתארת התורה תיאור חיצוני גלוי לעין ואת מי תיאור פנימי, נסתר (תכונה, מחשבה)?
  - איזו תכונה פנימית מסתרת בלאה? מהן השאיפות שלה? ממי היא רוצה להתרחק?
  - מה הקשר בין 2 הברכות שקיבל יעקב מאביו יצחק (שפע חומרי וברכת אברהם) לבין 2 הנשים שאליהן נישא. אם תשלימו נכון את הקטע תמצאו את התשובה.
- _____ מסמלת את היופי ה _____ בעם ישראל. היא מוציאה לפועל את הברכה לשפע _____ שקיבל יעקב, ואילו _____ מסמלת את הצד הפנימי ו _____ שבעם ישראל היא מוציאה אל הפועל את הברכה ה _____ שקיבל יעקב. שתיהן יחד בונות את בית _____.

תרמילון: ישראל/לאה/ הנסתר / גלוי / רחל / חומרי / רוחנית

2. כיצד למרות השונות בונות רחל ולאה יחד את בית ישראל?
רחל עוזרת ללאה לבנות את בית ישראל: קראו את דברי רש"י

ויהי בבקר והנה היא לאה: וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה – אמרה: עכשיו תכלם אחותי. עמדה ומסרה לה אותן סימנים.

תחשבו על זה!
איזו תכונה אנו מגלים על רחל על פי המדרש?
תחשבו על זה!

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

רחל ולאה
אימותינו הקדושות

- הסבירו: כיצד עזרה רחל ללאה להתחתן עם יעקב? מה עשתה?

איזו תכונה אנו
מגלים על לאה
על פי המדרש?

לאה מתפללת שגם רחל תזכה לבנות את בית ישראל

"ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה".
דינה: פירשו רבותינו שדנה לאה דין בעצמה: אם זה זכר לא תהא
רחל אחותי (אפילו) כאחת השפחות! והתפללה עליו ונהפך לנקבה.

- לאה ידעה שיעקב עתיד להעמיד 12 שבטים. חישבו: מה היה קורה אילו דינה הייתה בן?
- מדוע התפללה לאה? מה רצתה למנוע?

היעזרו בטבלה הבאה:

שפחת לאה (זילפה)	שפחת רחל (בלהה)	לאה	רחל
דן	גד	ראובן	יוסף—אפרים ומנשה
אשר	נפתלי	שמעון	בנימין
		לוי	
		יששכר	
		זבולון	
		(דינה)	

הידעת?

משיח בן יוסף (בנה של רחל) הוא כינוי לתקופה של הכנה חומרית לפני שיתגלה משיח בן דוד (בנה של לאה משבט יהודה)

תחשבו על זה!

כולנו יחד שבטי ישראל.
הבה נלמד לא להפוך את השונות לעוונות.
כך נצליח לחיות יחד להיבנות מהשוני ולהוסיף אהבה גם למי שלא דומה לנו.

בנות יחד את עם
ישראל מלכות השונות

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

רחל ולאה
אימותינו הקדושות

דבר תורה לשבת פרשת "ויצא":

פרשתנו פותחת בבריחת יעקב אבינו לחרן. יעקב בורח מפני עשיו אחיו המבקש להורגו בשל לקיחת הברכות - הברכה החומרית לשלטון ולשפע כלכלי וברכת אברהם להפיץ את האלוקות בארץ ישראל. בחרן הוא מבקש למצוא אישה ממשפחת אברהם ולהקים איתה את המשכיות עם ישראל. בשונה מאביו יצחק ומסבו אברהם מייעד לו הקב"ה שתי נשים שכל אחת מהן מסייעת להוציא לפועל את הברכות שקיבל ויחד איתן נבנה עם ישראל, בלי הדחה של אחד הבנים כדוגמת ישמעאל ועשיו.

נשים אלו, רחל ולאה שונות זו מזו. רחל מייצגת בעיקר את היופי החיצוני והגלוי שבעם ישראל. יוסף הצדיק בנה היה יפה תואר ומשביר אוכל בארץ מצרים. לאה לעומתה מייצגת בעיקר את היופי הפנימי שבעם ישראל, היא זוכה שרוב שבטי ישראל באים ממנה, ויהודה בנה אחראי על הצד הרוחני במצרים לימים יצאו מבניה יהודה ולוי מלכות כהונה ולויה. למרות השוני בין שתי האחיות קיימת ביניהן אהבה וכל אחת דואגת שאחותה תהיה חלק בהקמת עם ישראל. לעתיד לבוא יתאחדו שוב הכוחות ומשיח בן יוסף יכין את הדרך לביאת משיח בן דוד במהרה בימינו אמן.

חידות וחידודים / מוריה שטרן, צוות כתיבה יסודי חמ"ד

מה נכון?

כתבו נכון / לא נכון לגבי המשפטים הבאים

- א. שמו של הר הגלעד שונה ל"גר שהדוּתא" - _____
- ב. לביתה של לאה קראו דבורה - _____
- ג. לבן היא אח של רבקה, אימו של יעקב - _____
- ד. יעקב רצה לעבוד שבעה חודשים ובתמורה לשאת את רחל לאישה - _____
- ה. זלפה הייתה שפחת רחל - _____
- ו. לוי הוא הבן הבכור של לאה - _____

בנות יחד את עם
ישראל פזכות השונות

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

רחל ולאה
אימותינו הקדושות

מה חסר? השלימו לפי הפסוקים.

א. ויחלום והנה _____ וראשו _____ והנה מלאכי אלוקים
" (כ"ח, י"ג) _____

ב. "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת _____ " (כ"ח, י"ד)

ג. "ותקרא את שמו יוסף לאמור _____ " (ל', כ"ד)

ד. ויאמר יעקב כאשר ראם _____ ויקרא שם המקום _____
(ל"ב, ג')

בלשון הפרשה

כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

א. יעקב עצר בדרך כי השמש שקעה (כ"ח, י"א) _____

ב. עוד צהריים, למה כבר סיימתם את המרעה? (כ"ט, ז') _____

ג. בלי ילדים אין לי חיים! (ל', א') _____

ד. יעקב התעשר מאוד (ל', מ"ג) _____

לבן התייחס אל יעקב באופן שונה מהרגיל (ל"א, ב') _____

מה הקשר?

**מתחו קו בין שתי מילים
הקשורות האחת לשנייה**

חיטים	הר
השמיים	קציר
ללבוש	פי
הגלעד	שער
אלוקים	בית
אלוקים	לחם
לאכול	בגד
הבאר	מלאכי

המצווה בפרשה – ויתור

לא תמיד קל לוותר, במיוחד לא כאשר זה "על חשבוננו". רחל הצליחה לשים בצד את הציפייה שלה להינשא ליעקב ואת שנות ההמתנה הארוכות. ברגע האמת היא ידעה מה עליה לעשות – לוותר. העיקר שלא להא לא תתבייש. תחשבו מה זה לעמוד מול אולם הומה מפה לפה ופתאום מתגלה שהכלה מזויפת... רחל לא יכלה לשאת את המחשבה הזו, ומסרה ללאה את הסימנים שקבעה עם יעקב. רחל וויתרה למרות הקושי הגדול. שנזכה ללמוד ממנה.

בנות יחד את עם
ישראל פזכות השונות

מנהיגות.
מעורבות חברתית
הקהל למען ציון.

רחל ולאה
אימותינו הקדושות

מידה בפרשה – זמן זה דבר יחסי...

יעקב אבינו מגיע לבית דודו, אחי אמו, לבן הארמי. מנהג הימים ההם היה לשאת את האישה אותה רוצה הבן תמורת עבודה סמלית. לבן דרש שיעקב יעבוד שבע שנים תמורת ביתו רחל, ואכן כך היה. התורה מתארת בקצרה ואומרת: "ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים, ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה". כאשר האדם נהנה מעבודתו – הזמן טס, אולם כאשר אין הנאה מהעניין – הזמן כאילו עומד מלכת ולא זז. כך גם כאשר האדם מצפה לאירוע חשוב, למשל טיול גדול – הוא לא מגיע, אבל כאשר האירוע מתרחש הזמן טס במהירות. איך הדבר קורה בדיוק להפך אצל יעקב? איך שבע שנים הופכות להיות אצל יעקב אבינו "כימים אחדים"? התשובה היא שעלינו למצוא טעם ועניין בכל רגע בזמן הציפייה. כך גם נהג יעקב אבינו. אם נלך בדרכיו, גם זמן ההמתנה יעבור ביעף.

שאלת אתגר:

יעקב מבקש מלבן שכר תמורת שנות עבודתו המסורות. כתבו מה ביקש יעקב ומה קרה בפועל. לאחר מכן חישבו מדוע לבן שינה את התנאי ומה שוב קרה, ומה ניתן ללמוד מכך...